

Már nem tudok megállni, amikor felfedezem. Az utca egyirányú, ki kell hajtanom a Donát útra, a régi benzinkútnál visszakanyarodhatom. A bejárat fölötti lámpa fényfoltja megnyugtatón oldódik bele a ködbe, akár aszpirin a koponyát szétfeszítő gyászos fájdalomba. Bárhova leülhetek, rajtam kívül egyetlen vendég sincs. Előszedem a füzetemet, ebbe írok mindent. „22-én találka M.-mel S.-ben.” Ezt már kihúzhatom. Álmomban Boriskával félig befagyott folyóban úsztunk, ő főkabór ruhában, én meg csak úgy, fürdőnadrágban. Figyelmeztettem, ne merészkedjen be a jég alá, bár szép világ, de veszélyes. Úsztunk fölfelé, mint a halak. Egyszer csak a szatmári házunk elé érkeztünk. A folyó itt egészen elkeskenyedett. Fel tudtam állni benne, derékig ért. S akkor látom, hogy a sötét vízben, a víz alatt, hárman úsznak el a lábszáram mellett, és ahogy két-három méterre távolodnak, felismerem, hogy Tamás az, Kristóffal meg Rékával.

Péternek viszont nem Szatmárról, hanem Kolozsvárról muszáj írnom. Sajnos előfordulhat, már a cím sem fog tetszeni neki. Mi az, hogy szerelem? Mi az, hogy város? S mi jogosít fel arra, hogy egybeírjam őket? Hogy mindkettőt belepi a fű?

Jó, akkor máris álljon itt a meghatározás: a szerelem az a totális tumor, aminek nincs gyógyító metaforája. A tumor a szerkezet Sargasso-tengere, a metafora pedig... Na jó, inkább elkezdem.

Tizennégy évesen jártam először Kolozsváron. Az állomástól pár percre, idegenforgalmi magánszálláson laktunk, öten egyetlen szobában. Két franciaágy volt benne, az egyik az ajtó mellett, a másik a túloldali falnál. Ebben a lánycsapat aludt, a másikban a fiúcsapat, Anti meg én, plusz Zoli bácsi, az edzőnk. Az egyik lány kijelentette, kívül szeretne aludni. Azt is mondta, én is aludjam kívül. Találgattam, miért kért erre, ráadásul ott mindenki előtt, olyan hangon, mint aki tulajdonképpen annak örülne igazán, ha egy ágyban aludhatnánk. S ha már nem lehet, akkor legalább láthasson. Váratlanul ért a dolog. Furcsa bizsergés támadt szívem körül. Egész éjszaka őt néztem. Cserbenhagyásnak éreztem volna, ha behunom a szemem. A Horea útról beszüremelő utcai fény kirajzolta az arcát, s miután elaludt, mintha bőre alatt is meggyúlt volna egy neonégő. Az ornyergén apró forradás, ami, gondolom, azért is kedves lehetett nekem, mert anyámnak is volt egy hasonló hege, gyerekkori lórúgás nyomaként. A paplant álláig felhúztá, de karja s válla kint maradt. A váll kerek íví körvonala felgyorsította a tekintetet, ahogy üstökösöket az útjába kerülő égítetek tömegvonzása. A tekintettel együtt a szívritmus is gyorsításba kezdett. Nézni egy arcot: egyben olyasmit is jelent, hogy nem nézem, hanem, legalábbis képzeletben, lehunom a szemem, és valami mást látok. Száz arcot képzelek a helyére, így tudok közelebb kerülni hozzá. Másnap országos asztalitenisz gyerekbajnokság. A kialvatlanságtól érzékelhetetlenné váltak bizonyos labdasebességek, így aztán pocskékul kikaptam az első meccsen. De a másodikra odaköltözött Zoli bácsi mellé a lelátóra az éjszaka megismert arc, és szárnyakat kaptam. Megváltozott a tér szerkezete, ugyanis robbanásszerűen kitágult az egyik pontja. Más léptékű lett a koordináta-rendszer, amiben mozogtam. Mit eredményez egy efféle változás? Aki nagyvárosban tanul meg vezetni, jobban elboldogul a kisvárosi vizsgán... Egy tenyérnyi műjégpályán is feltűnik, ha valaki a Szamos jegén szokott korcsolyázni... Amikor valaki úgy szalad át a szűk utcán, mintha a Babeş-park sportcsarnokában a talajtorna utolsó ugráskombinációjára készülne, akkor szaladásával átrendezi a teret. Galambok szállnak a verebekhez. Szóval az átrendeződött térben az ellenfeleim csak találgatták, honnan érkezik a labda, miféle ballisztikus röppályán. Bajnok lettem.

Tágasság és szédület. Olyan épület, amely kívülről kétszobás panellakásnak tűnik, ám ahogy belépünk az előszobába, egy afféle Mariánum terem élénk. Aki egyszer rálel, örökké keresni fogja. Kering a tudat szögesdrótos önfegyelme és a szédület határtalansága között. Olyan állapotban, amikor az eltávolodás és az elközelítés ugyanazt jelenti.

A Györgyfalvi negyed virágzó olajfűzfái a térszerkezetbe különleges illatösvényeket rajzoltak. A Snagov sétány körül kocogtunk egy lánnyal, a vizsgaidőszak meleg estéin. Az olajfűz illatába orgona és akác vegyült, megannyi kora nyári virág, s az illatok elvezettek addig az őspillantig, amikor a nedves földbe az univerzum első magja behull, és csírázásnak indul. A szerelmek topográfijának e hulló mag írja alakját, geometriáját pedig az esőillatú föld. Manci néninél laktam akkor albérletben, a Scărișoara 10/4-ben, és az elkövetkező szerelmi gyászt is ezen a környéken kezeltem. Mivel? Poszttraumás szirupokkal és analgetikumokkal. De minél inkább menekültem a fájdalom elől, annál jobban kínlódtam. Akkor még nem tudtam, hogy a fájdalmat nem kell kezelni... Hagyni kell, hogy betemessen. Hogy az izlandiak tanácsolják: viharban legokosabb leülni a hóba, és tűrni, hogy a hófúvás hóval belepjen, mert a hóköpeny megóv a csontkemény szélről, és kihúzzuk reggelig, amikor eláll a vihar, és beköszönt a vihar szárnyán érkező szép idő. Várni a szép időre.

Közben bele lehet szeretni egy tér architektúrájába is. A fantázia úgy társul hozzá, ahogy szerelmesek fekszenek egymáson. Egy időben minden nap hosszú órákat sétáltam a Karolina téren, és környékén is. Akkoriban autók jöttek-mentek az oszlop körül, eldugult lefolyók tócsáit preckelve szanaszét. A tér ennek ellenére is őrizte régi meghittségét. A város ezernyi találkájának emléke vastagon lerakódott a köveken, beült a falrésekbe, meghúzódott az oszlop árnyékában. Igaz, akkoriban még egyáltalán nem érdekeltek a múlt emlékei. Elolvastam, mit írnak az oszlopon, de a következő pillanatban már ki is ment a fejemből. Nem képzeltem magam elé a császári fogatból a tér üdvrivalgói közé leereszkedő házaspárt. Ferenc kissé fintorog a falak közé rekedt búztól, Karolina Augustza viszont egykedvűen tűr mindent. Vastag combjára enyhén rátekeredett a ruhája. Olyan flegmán álldogál férje mellett, mint valami tehén az erdőszéli réten: szenvedélytelenül bög, amikor meghágja egy arra csatangoló bika, vagy amikor medve ugrik a hátára, és belemar a nyakába. A szügyén lecsorgó vértől megborzong, ez tetszik neki, belenyalna a lába előtt gyűlő tócsába. Mindez nem jelent meg előttem. Az arányokat szerettem, a rejtett, de felfedhető geometriát. Hogy az oszlop magassága aránylik a tér szélességéhez és hosszúságához, ahogy a ferencesek temploma, megtörve a szimmetriát, nem középen, hanem kicsit lecsúszva, elliptikusan elélve a tengely kijelölte ideális helyéről, a Malomárok felé igyekszik. Hogy a templomtorony keresztjének hegyét és az oszlop csúcsát összekötő egyenes épp ott fúródik a tér felszínébe, ahol az ellipszissé alakított téglalapnak az egyik fókuszpontja található. Szerelmes voltam a tér szabálytalan szabályosságába, a titokba, amit a templom elcsúsztatása hozott létre. Mert micsoda titok minden ellipszis! Két fókuszpontja van, s egyik sem uralkodik a másikon. Ráadásul a mellérendelődés nem előírt, hanem elbillenthető az eltérő hosszúságú sugárral, ami miközben kitágítja az egyik fókusz hatókörét, nem szűkíti a másikat, hiszen a látószög háromszázhatvan fokos marad.

Az sem véletlen, hogy a Karolina téren találkoztam D.-vel. Előtte való nap megálmodtam, hogy találkozni fogok vele. Álmomban levest osztogatott az éhezőknek, ott az oszlop előtt, s egyszer csak kimerít a kondérból egy dupla adag levest, és odahozta nekem, aki nem álltam a sorban, hanem csak bámészkodtam. Álmomban is hosszú szoknya volt rajta, a valóságban is. A szoknya alja folyton hullámozott bokája körül. Minden mozdulata apró rebbenésekből állt, mint aki elszállni készül. Egy ideig mindig a téren adtunk

egymásnak randevút. Olykor bevitt az egykori kolostor befallazott kerengőjéből kialakított hosszú folyosóra, ahol valóban ételt osztott a szegényeknek. A fehérbabból főtt levest nagyon szerettem. Elképesztő egybeesések... Lenyűgözött, hogy ugyanúgy hívják, ahogy egyik kedvenc Ingres-festményem modelljét, a szép Madame ***-t. Ő is férje után vette fel ezt a nevet, „a szép ***-né”, ahogy egyszer a sekrestyés beszélt róla. De nem csupán a nevük esett egybe, hanem az arcuk és az alakjuk is hasonlított. A képen Madame *** csupaszon ül egy medencepárkányon, háttal nekünk, de félig felénk fordulva, s a mellét nem takarva. Pár hét után D. a lakásukba is meghívott. Délelőttöként gyakran átmentem hozzá, olyankor egyedül volt otthon. Egyszer, miközben könyvei között rábukkantam egy Ingres-albumra, és felüttem a képnél, elmeséltem, mennyit bámultam kamaszkoromban, hangtalan elszuttogott szerelmes fohászokkal ostromolva a medencéből rám pillantó nőt. Elpirult, és eltökélt mozdulatokkal kigombolta a blúzáját. Megmutatta a mellét, néztem meg, mondta rekedten, ráncosak, elnyúltak, egyáltalán nem hasonlítanak arra s szép mellre... Ő negyvenéves volt, én húsz. Lehet, öregnek láttam a melleit, ráncosnak és rugalmatlannak, nem tudom. De a mozdulata, az az eltökélt, összetett mozdulat többet jelentett a szépségnél. Nem a mellét tárta elém, hanem sokkal többet. Vágyait és félelmeit, fájdalmait és vívódásait, viszonyát vágyaihoz és félelmeihez, önmagához, sorsához, házasságához, az ostorcsattogtatásokkal távolból is uralkodó és rendelkező férjéhez... Szerettem vele nagyokat sétálni, olyan utcákban, ahol addig nem jártam. Megfigyeltem, hogy a Majális utcában más szögben nőnek a fák, mint a vele párhuzamos Pasteur utcában. Gyakran visszatértem egy veréblakta vadszőlővel befutott házhoz a Görögtemplom utca sarkán. Kis kiszögellésben állt, s három utcára volt kijárata. Ez az ismerkedés a várossal párhuzamosan zajlott önmagam feltérképezésével. S akár fent, a Brassó utca környékén, akár lent, a Malomárok mentén sétáltunk, harc dúlt bennem a pontosan megfogalmazott mondatokért. Mit akartam megfogalmazni? Talán azt a rettenetet, amivel a felnőttvilág küszöbére léptem, és megláttam, mi minden van előttem. Össze kellene omladni legalább egyetlen idegennel, hogy a sok idegenség elviselhető legyen. És mégis, miközben az emberek tudhatják, hogy egyetlen földi találmány képes enyhíteni a rájuk szakadt retteneten, mégis mindent megtesznek, hogy eltitkolják: van ilyen, létezik a szerelem. Eltitkolják, sőt, kifejezetten úgy nevelik gyerekeiket, hogy megvetéssel tekintsen rá, elkerülje, ha megpillantja, iszonyodva vagy utálkozva elforduljon, belenevelik, hogy ne törődjön a benne gerjedő sóvárgással, és lemondjon róla, ha szívébe költözött, nemcsak hogy lemondjon, hanem késsel kivágja magából, ahogy a Karolina térből kivájták a meghittséget...

D. volt az, akinek először meséltem családomról, akinek magyarázatokat kerestem magamról, ki is vagyok?, miből?, milyen múltból, miféle hatásokból álltam össze?

– Kicsit bicegő a járásod, mintha a bal oldaladon nagyobb súlyt hordanál... – mondta.

Az Erzsébet út villáinak kertjeibe épült filagóriákban teáztunk, művészekkel és tudósokkal. Öreg dámáknál rendezett asztaltáncoltatásra vitt el, szeánszokra, ahol a materializmus parapszichológiáját hirdető, távolból érkező proféták bukkantak fel, és ismeretlen nyelveken beszéltek. Összenyitott szobákban megtartott házi koncertekre jártunk, ahol bódító füveket sütöttek a kalácsba, és a mentateával elmajszolgatott szeletektől mámoros állapotba került mindenki, s elfeledte, hogy másnap milyen zimankóban várja majd a 22-es buszt.

S.-sel fogadtuk meg, hogy sohasem buszozunk. A buszba beszorítva szorongatóvá válik jelentéktelenségünk. Hetek óta nem találkoztam D.-vel, szenvedtem, hiányozott. Hiányozott az élet gazdagsága, s hogy minden nap felfedezzek valami újat. Még mindig utáltam a finomkodó értelmiséget, Beethovent és Wagnert, Thomas Mannt és Swedenborgot, de már érzékeltem magamban a mondatok egymást préselő néma rétegeit, ugyanúgy, ahogy a házakat befutó levelek mögött az éjjelre elcsendesedő verébvilágot, s tovább, a falak mögött: a szobákban alvó embereket, s azokat az útvesztőket, amelyeket álmaik, szorongásaik, gyávaságuk tapos ki. Magányos farkasnak képzeltem magam, pedig tele volt a szívem és az agyam az összeolvadás vágyával. Szervedélyesen vitázva kísérgettek egymást S.-sel az éjszakában, a Györgyfalviból az Eminescu utca sarkáig, a Sétatér felőli végébe, majd vissza, és attól függően, hogy ki kit kísért, attól függött a pró és a kontra. Mivel épp engem kísért a Györgyfalviba, S. volt a kontra, én meg a sóhajtozó, aki ha nem is tárja fel titkait, de beleváj a csend alvó verébfürtjeibe, s a sivalgás zaffüggönyétől takarva, kimond egy nevet. Azt kérdeztem S.-től, mit tehet az ember az őt malomkőként bedaráló szerelem ellen, ha már benne és általa nem élhet. Mire S. már-már kegyetlenül kiáltotta arcomba a választ:

– Ha úgy érzed, hogy valakivel képes vagy megosztani az életedet, s ezt mégsem teszed meg, akkor fabatkát sem ér az az érzés...

Ezt pontosan a Voltaire utca bejáratánál mondta, illetve feljebb, a 3-as trolis megállójánál, a sokszögletű és bizonytalan határvonalú téren, amit akkoriban hol Szénának, hol Cipariunak mondtunk.

Következő évben már ezen a téren laktam, illetve a Pata utca legelején magasodó magányos tízemeletesben. Két bejárata volt, egyik a Pata utca torkolatában, másik a Voltaire utca végében. Ennek az utcának lényegében csak bejárata volt, az is egy kapualjából, a Nevenincs cukrászda mellől. Az ember bement a cukrászdába, vett három lejért egy kubai maracuja-nektárt vagy mifélét, ha akadt még két leje, megtoldotta egy krémmel, aztán hazasétált a Voltaire-en, ahol nem jártak autók. Talán ezért is kedvelték annyira a magamutogatók vagy mifélék. Emlékszem az egyikre: télikabátját nyitotta szét, alatta kigombolt sliccében a kilógó micsodájával. Épp egy lánnyal sétálgattam le s fel, a téli hideg ellenére órákon át, mert nem vergődünk sehogy sem zöldágra, nem találtuk a kiutat egymásból: mintha csak a zsákutca kímérakat dugdosó topográfiját élnék meg. Tulajdonképpen még csak igazi bejárata sem volt ennek az utcának: lényegében egy ház kiütött falu szobáján keresztül fordultunk be a Széna térről. Szóval ez a lány, akivel hol eufórikus boldogságban, hol zokogó és örökre szóló búcsúzkodásban teljesítettük be az utca városrendészeti attribútumát, ki nem állhatta a magamutogatókat, akik homályos indítással szertekószálnak ebben a városban, s őt folyton megzavarják, miközben egy padra felkuperodva tanul vagy ábrázol, hol a Botanikus kertben, hol a Házsongárdban, hol a Sétatéren...

– Menjünk – mondta kedvetlenül, mintha bennem csalódott volna.

– Menjünk – mondtam sértődötten, s ki-ki elindult az ellenkező irányba.

Sokszor és sokan megzavarták sétáinkat, csókjainkat, összeolvadásunk pillanatait. Hol egy volt szerető bukkant fel, máskor kutya farka akart szétépteni, de került boszorkány is, aki arcát arcunk közé ékelte... D.-től tudtam, honnan lehet a boszorkányokat felismerni. De amikor megpillantottam a fekete szőrszálakat az orra alatt meg az arcán, hiába kapálóztam, késő volt, alig bírtam kikeveredni a hálójából. Vallomásutcák: Voltaire, Monostori út, Pata utca, Farkas utca... Veszedésutcák: Horea út, Erzsébet út, Jugoszlávia, Párizs... Szakításutcák: Budai Nagy, Deák Ferenc, Pavlov, Mikó... Egyszer ezen, valahol a könyvtár előtt elvágódtam, akkorát és olyan akrobatikusan, hogy akik láttak, megtapsoltak. A szénatéri trolimegállóból rohantam „át” egy zaklatott elválás után. A trolit kellett utolérnem, sőt, megelőznom... Egyszer a Barijtutól a Pasteurig kellett trappolnom, majd vissza, tízpercnyi szünet alatt... Egyszer a Monostor széléről a zsidó kórházig... A szerelem elrohanások és kirohanások csomópontjainak hálózata.

A maracuja a passió gyümölcse. Magyarul golgotavirágnak mondják.

Foucault szerint a görög városokban találták ki a szerelmet.

A Hamburger Bahnhof kortárs múzeum gyűjteményében látható egy nagyméretű Anselm Kiefer-kép, az a címe, hogy Jerikó. Bibliai idézet olvasható alatta. „A lerombolt város romjaira új épül.” De az újat is benövi a fű.

A Felegvárra, az előkelőnek tartott Belvedere szállóba E.-vel mentem... Jesszus, most beugrik a vezetékneve, ám jobb, ha nem írom

le. A Belvedere uszodájába kapaszkodtunk fel a Galilei lépcsőn. E. versenyezett egykor, fantasztikusan úszott. Én még csak fél távon jártam, amikor szembetalálkoztunk. Gyönyörű alakja szó szerint hasította a vizet, mint valami torpedó. Mosolyogva várt a startnál. Arcán, vízcseppektől felnagyítva, szeplők tündököltek. Azelőtt való nap kísértem először haza, majd fél éjszakát guggoltam a fotelle mellett, miközben ő Áprily-verseket olvasott fel. Reggel rettenetesen fájtak a heréim. Sápadtan jeleztem szobatársaimnak, mi a bajom, ők meg nevettek, semmi gond, van ilyen, kangörcs a neve. Kissé sántikálva mentem a délutáni randira, persze, ki nem mondtam volna semmi pénzért, mi a bajom. A szeplők nevettek, és hívtak, menjünk föl úszni. Zárásig maradtunk. Konyakot ittunk a medence melletti bárpultnál, Metaxát. Olajos, sűrű konyak, a szeplők fényével keveredett mélybarnája csillogása, sejtések miriádjával kábítva el. Sikos volt az út lefelé, de szerencsére a cipőm nem csúszott. Felajánlottam E.-nek, lehozom a hátamon, nehogy elessen. Ő elfogadta, s máris felszökkent, átkarolta a nyakamat, fülembé sutogott egy köszönömöt. Felelősségteljesen óvatoskodtam lefelé. S akkor ő, onnan fentről indított: milyen elképesztően rendes vagyok, nem csoda, hogy jóba lettünk, nagyon jó ember vagyok, jó barát, lehet rám számítani, érzé nagyon... és ahogy ereszkedtünk lennebb és lennebb, átszakítva a város látványának rétegeit, közeledve a „földszinhez”, szakadozott lett a beszéde, szakadozott a beszéd fonala, legalábbis nem értem meg egy darabig semmit, ám ahogy leértünk az Astoriához, s ő leugrott a hátamról, már mindent tudtam. Szerelmes valakibe, aki Marosvásárhelyen jár a színire, de hamarosan megérkezik, és velem lesz, és én nagyon rendes vagyok, de nem tudja elfogadni a szerelmemet, viszont beszéljünk továbbra is, vagy ha nincs kedvem találkozni vele, ő nem vaddisznó, nem akar kínozni, írjunk leveleket egymásnak, írjunk naplót, s cseréljük ki a lapokat, vagy írjunk álmoskönyvet. Akkor én elbúcsúztam, és visszamásztam a Belvederéhez, fölcaplattam megint a lépcsőkön, abban reménykedve, hogy a visszaemelkedéssel semmissé tehetem az elmúlt perceket, semmissé tehetek egy történetet, visszajutok a kezdetbe, és onnan majd elindulhatunk másfelé, kedvezőbb irányba, abból a pillanatból, amikor a medencében mellém úszik, a startkő alá, és csókot lehel a számra.

A sötét és néptelen Szamos-part ólomszürke habba dagasztotta a kétségeket. Miként lehet közös álmoskönyvet írni azzal, akivel nem alszunk együtt?

Bár azóta sem jártam azon a lépcsősoron, most mégis ismerősebb, mint akkor volt. Pedig sokat koptam én is. Voltam boldogtalan napfénytől illatozó római dombokon, s szármalyan boldog esőtől fekete, huzatos berlini utcákon. Hittem abban, vagy aki utálja ezt a szót, legyen: reméltem, hogy a szerelmi építészlet átszáll korokon és stílusokon, s eklektikája maga a szabadság. De végül egyik este, olyan hirtelen, ahogy város omlik le, egyszer csak elhangzott egy mondat, ami nyilallásszerű sebességgel átkatapultált másvalahová... Mintha a Tubas Aramo című némafilm egyik jelenetébe kerültem volna. Salvatore Salvamontnak épp azt vágja a fejéhez a szép és okos Nino Caldaro, hogy inkább csak kíváncsiság volt részéről az egész... „Beléd akartam kóstolni, ahogy egy tál főzelékbe vagy egy dallamos énekbe”, silabizáljuk ki a cirkalmas betűkkel megjelent feliratot. A némán tátogó szájról leolvasva a beszédet, persze gyanítjuk, ennél sokkal több minden elhangzik, s a következő jelenetben már azt látjuk, ahogy az összetört Salvatore a tenyerébe temeti arcát... Antiszerelem. Antikolozsvár. Előfordult, hogy miután kivágtam lelkemből minden rothadó darabot, a lány, akit szerettem, tudomásomra hozta, hogy a rothadás tudja egyedül izgalomba hozni. Salvatore Salvamont magában újra elátkozza a napot, amikor megszületett...

Az egyenes és törhegyes mondat elhangzása után következő éjjelen álomban a Belvedere lépcsőjén botorkáltam lefelé. Élesen kirajzolódtak a betonlapok. A kőmellvéd repedéseiben homokszemcsék hátán gurult le egy-egy vakító hátú kvarckristály. Nem volt meg az Astoria, a lépcső tovább ereszkedett lefelé. A nedves támfalakon egyre kevesebb fény csillogott. Most értem le a Szamos alá, gondoltam. Mentem tovább.

A sztereotip szerelem olyan, mint a füge: soha nem virágzik. Ebből a szempontból Kolozsváron idegen voltam, érintetlen, nem jártak előttem történetek. Lényegében párbeszédnek írnak minden útikönyvet, az viszont ritka, hogy az utak ne szóljanak ránk. Néhány hónapja Münchenből vonatoztam Velencébe, és valahol a kopáran is fenséges Brenner-hágóban, eszembe jutott Thomas Mann. 1911 májusában ugyanezen az útvonalon (még az indulás időpontja is egyezett) kattogott alatta a vonat. Ugyanazok a Dolomitok a háttérben. Később ugyanaz a Lidó, ugyanaz az Excelsior Szálloda s a vaporettók, ahova nem engednek fel poggyásszal. Nem beszélve a vendéglő előszobájától a sétány padjáiig mindenhol szemünkbe tolokó emléktáblákról, s a lifthívójeltől a cipőtisztító-automata hangjáiig mindenben felismerhető szirupos Adagietto-feldolgozásokról... Az Ospedale Civico ma is szürke épületsora, a Rialto márványsimásága, a kitaposott, vékony sár a Giardino reggeli párájában... a valóság egyre végzetesebben kirekesztődött... Másnap elutaztam. Nagyon nyomasztott, hogy nem tudok egyedül lenni. Nem azt éreztem, amit Thomas Mann, amikor a La Fenice színpadát elhagyva, magas házfalak között igyekszik a régi borbélycéh által fenntartott vendéglő felé, ahol a híres szentpéter-halból eszik rozmaryngos rostonsültet, és ott a rövid, de sötét sikátorban arra gondol: „most senki nem tudja, hol van Thomas Mann”. Bennem más természetű rémület kapálózott. Azt éreztem, hogy mindenki tudja, hol vagyok. Mindenki tisztában van velem, mit fogok tenni a következő pillanatban. Egyetlen mozdulatom nincs, amivel átléphetek ebből az előírt és rám tukmált történetből. Még csak annyit sem tehetek, hogy hosszú ll-lel írjam a tukmáltat, mert jön az Akadémia, és kijavítja.

Halál a helyesírásra!

Vajon milyen a szerelem Rómában, ahol a régi épületmaradványokat beépítik az új épületekbe? És merre vezet az érzelmek architektúráját az a város, ahol a házfalak málló vakolata alól bukkan elő az elhallgatott múlt?

Az Iris strandra hátulról, a régi bőrgyár és a régi porcelángyár közötti sikátorokon keresztül jutottunk be L.-lel. Ő tősgyökeres kolozsvári volt, ismerte ezeket a járatokat. Ha van anyanyelv, akkor van anyatér is. És mindkettő azt jelenti: „úgy vagyok az övé, ahogy az anyámé”... Gyerekkorában feltutajozott a Malomárokban egészen a piacig, és a mederből felnyúlva lopta el a mellvédnek támaszkodó dinnyekupacokból a legnagyobb dinnyéket. Az Iris strand, ez az itt felejtett zárvány, a nyolcvanas évek elején is a boldog hatvanas éveket idézte, amikor a magyar munkásosztály-öntudat vöröscsillagként szikrázott a város terein rendezett felvonulások fölött. Egy földből kiálló csap, amelyet ha megengedtünk, fröcskölvé megindult belőle a rozsdás víz... Amúgy semmi értelme nem lehetett itt a működő múltnak. Kidobált cserepek, porceláncsuprok, némelyik egészen jó állapotban. S a bőrgyár lassan rothadó bőrei, szőrei: kupacaik alól színes csermelyek csordogáltak a Malomárokba, némelyiknek már csak a nyoma maradt meg, olyanszerű ábrákat festve a gyér fübe, amilyeneket a pop festője, Andy Warhol csurgatott a vászonra. Láttuk ezeket a képeket a Sportcsarnokban bemutatott amerikai kiállításon mi is. Milyen logikát ültetett az agyba, miképp strukturálta az agytekervényeket az Iris strand fertelmesen fergeteges körzete? Trolijáratok közvetlenül a betonkerítésen túl, a teljes lebomlás falansztere innen. A kietlen szemétdomb útvesztőjének sivársága, s egy váratlanul feltört bodzabokor az üvegtörmelékenes patakparton. Élet volt itt? Igen. Még a tárgyak is éltek, amennyiben alakultak és változtak, és bele akartak folyni a vízbe, vagy a földbe akartak bejutni, mint a csontok vagy a magok, netán a levegőbe eloszlni, mint a füst vagy a lélek. És mindig ugyanaz a kitartás: a falakat átütő ág, a résekben megtelepedő ecetfa, a beton alól előszivárgó fű, a lötetemben kisarjadó lila kigyószisz s a pondróktól hemzsegő hatalmas paréjok. Ruhát cseréltünk L.-lel, és aztán a csere lendületében mindent, amit lehetett, még a szüleinket is szeretnénk volna átbútorozni, hogy teljes legyen az „átruházkodás”. Hogy én igazából ő legyek, ő pedig én legyek. Igeragozás mellé személyragozás. Ott állt velem szemben L., az én ruhámban, az én táskámmal, az én kacatjaimmal, és ha megkérdezte bárki, kit tisztelhetnek benne, a nevemen mutatkozott be. Én

pedig ugyanígy tettem, az ő nevével. Saját magammal találkoztam, ha vele találkoztam. Félig-meddig kívülről néztem magamra, és mégsem. Én jártam randizni magammal, L. pedig L.-lel randizott „a ló farkánál”. Sokan megjegyezték, milyen jól áll rajtam a zöld nadrág, de én legjobban a dzsekinek örültem, puha prémgallérja simogatta a nyakamat, és az illata örök szédületben tartott. Legmámorítóbb viszont mégiscsak az volt, hogy saját magamat bámulhattam, és akit láttam a magam helyén, egészen más volt, mint amilyen „én” voltam. Minden gondolata. Minden mondata. Az ízlése és a mozdulatai. A lassúsága és a gyorsasága. A hangsúlyai és a tehetsége... De hát minden játék véget ér egyszer. Mindig felépül egy fal. Amit a vágyak csorba vigyora nyugtáz... És az élet kapitális kompromisszuma: kisajtolni valami kis mámort a penészből is. A halál kínos elhazudása. A lépcsősorok, akárcsak a valódi történetek, vagy elterelnek valahová, vagy nem léteznek.

Miközben ezeket írom, az a lány, aki kiszolgál itt, a Déja Vu-ben, kihoz az asztalomhoz egy tányér mogorót, és megkérdezi, mit csinálok. Látja, hogy már teleírtam néhány oldalt, de azért megkérdezi.

– Írok – mondom neki.

– Mit írsz?

Nehezen beszél magyarul, de ha már azon kezdünk, nem vált át románra.

– Épp ott tartok, amikor egy szőke román lánnyal csókolózom a Horea út 16. szám alatti ház udvarán, mert már elfáradt az agyam a beszélgetéstől. Én 22 éves vagyok, a lány 18. Házibulin vagyunk, s kimegyünk szellőzni a kis udvarra, a csillagok alá. Hirtelen derengeni kezd, hogy ugyanebben a házban szálltam meg, amikor egyszer országos pingpongbajnokságot rendeztek Kolozsváron... C.-nek hívják a szőke román lányt, vezetékneve magyarul azt jelenti: sirály.

– Valóságot írsz, vagy filozofálsz?

Azt felelem, hogy mostanában igyekszem a valóságot a pontos részletek miriádjával ábrázolni. Keményen dolgozom, ennek ellenére, elismerem, tévedek néha. Pontosan emlékszem, hogy C. kék szalaggal kötötte lófarokba a haját, a szalag mindkét vége enyhén kifoszlott. Arra viszont nem memék megesküdni, hogy a 16 vagy a 76 szám alatt állt a ház. A tényeket a fantáziálástól elválasztó mezsgyét agyunk teherbírása jelöli ki. Miriád azt jelenti: tízezer, egy ideje felkaptam ezt a szót. Meg a hármas pontot. Ha megmondja a nevét, őt is meg fogom írni. Azt is, hogy magyarul beszél, holott érezhetően nehezebbre esik.

– Mi a címe? – kérdezi, mint aki meg se hallotta nevét firtató kérdésemet.

Megmondom.

Kicsit elhúzza a száját. Érdeklő, hogy romantikus típus vagyok-e. Nem kérdezi, inkább megállapítja. Ő nem szereti a romantikus férfiakat. Nem akar senkivel összeolvadni. Ilyesminek a gondolatától is irtózik. Neki minimum kettő kell.

– Én csak egyet tudok szeretni. Ezt magyarul pisztrángbetegségnek mondják.

– Az mit jelent?

– A pisztráng mindig csak felfelé úszik, lefelé soha. És amikor eléri a patak forrását, akkor elpusztul.

Csodálkozva néz rám, de aztán, mint aki megért valami lényegeset, magabiztosan elneveti magát. Ő nem pisztráng. Inkább krokodil. – Irigylem ezért – mondom neki. – A krokodilnak egészen különleges az életfilozófiája. Szívesen megismerném.

Egyre jobban fitorog. Elkeskenyül az arca, sőt, az egész feje összezsugorodik. Keresi a szót, aztán románra váltva fakad ki:

– Utálom a filozófiát. Filozófiát végeztem, utána beiratkoztam a bölcsészetre. Azt is utálom. Utálom az unalmas regényeket. Utálom a verseket, amikben nem folyik vér. Utálom Joyce-ot. Utálom az operát és a szimfóniát. Utálom a hármas pontot.

Nem felelek, de láthat rajtam valamit, mert békülékenyebben folytatja.

– Magányos farkas vagyok, akitől az is engedmény, hogy itt ül a recepció egész nap. De háromnaponta van egy szabad napom.

Olyankor azt csinálok, amit akarok. Az ereimet is felvágatom.

Rágyújt. Megkínál engem is. Miután tüzet ad, az öngyújtóját felém nyújtja, különleges formájú, cseles kupakbillentésű darab, tegyem el emlékébe. Visszamegy a pulthoz, visszaül magasított székébe, és a laptop képernyőjét kezdi bámulni. Arcát beüzüstözi a fény.

Elüldögélek még a csendben. Megszületik bennem az elhatározás, hogy ezután főképp a nézésben igyekszem majd elmerülni. Nem hallgatni zenét, nem olvasni. Nem csinálni mást, csak nézni. Főképp arcokat.

Kategória: vers, próza

Denumire autor: Láng Zsolt

Látó Szépirodalmi Folyóirat